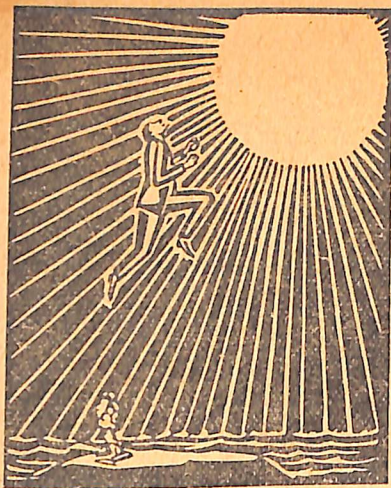
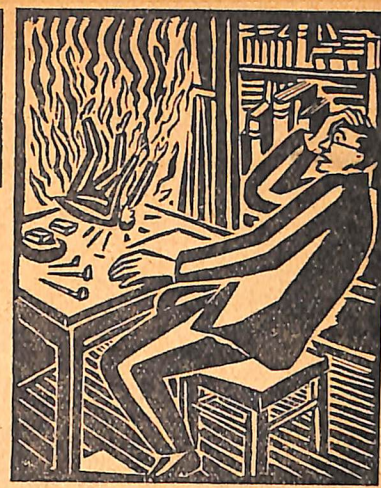

HUMANISTISCH VERBOND

Mededelingenblad

Voorlopige abonnementsprijs per jaar f 3.— ~~Postbus 707~~ 3500 AT Utrecht Losse nummers 15 cent
Redactie: Adriaan van Ostadelaan 147, Utrecht - Administratie: Amsterdamsche Straatweg 745, Utrecht

WEERBAAR HUMANISME

Tijdens de tweede wereldoorlog is voor ontelbaren komen vast te staan, dat in een nieuw Nederland gebroken zou moeten worden met de schotjesgeest. Men wilde daar dus mee zeggen, dat het, ondanks verschil in levensopvatting heel goed mogelijk is in velerlei arbeid samen te werken. Wij zoeken eenheid van handelen bij veelheid van denken en geloof. Juist dit laatste betekent de scherpste reactie op het nationaalsocialisme.

En nu zien wij allerwege iets van die eenheid van handelen, iets van die samenwerking ontstaan. Velen gaat het langzamer dan zij tijdens de bezetting hebben gedroomd en beraamd, maar het valt tenslotte mee. De nood en armoede zijn groot genoeg om te dwingen tot samenwerking, maar tegelijkertijd geschiedt het ook uit de overtuiging dat het zo het beste is en dat we voor de oorlog ernstig tekort zijn geschoten. Op politiek terrein vermindert het aantal kleine groepen ten bate van de grote: het woord fusie is daar aan de orde van de dag en de vorming van de partij van de arbeid is een duidelijk bewijs van de nieuwe geest die over de mensen vaardig is geworden. De jeugdorganisaties verenigden zich in de Nederlandse Jeugdgemeenschap, de vakverenigingen doen ernstige pogingen om tot eenheid te komen op het gebied van economisch en sociaal handelen, de kunstenaars vormden hun federatie van kunstenaarsverenigingen en met veel enthousiasme wordt de strijd gestreden voor één Nederlandse radio-omroep. De ervaring van de illegaliteit, dat men met mensen van zeer uiteenlopende overtuiging op vele punten uitstekend kan samenwerken, wordt in het bevrijde Nederland in praktijk gebracht en dat betekent een belangrijk winstpunt! De moderne tijd vraagt bovendien om wat de Engelsen **teamwork** noemen, om een samenspel, zoals men dat op het sportveld mooi voor ogen krijgt.

En het meest verheugende verschijnsel daarbij is, dat men er zich bijzonder van bewust blijkt zulk werk niet te kunnen doen zonder duidelijk te beseffen waarom men het wil. Er is geen sprake van verdoezeling van beginselen, geen sprake van de slappe houding die spreekt uit woorden als: we zijn 't toch eigenlijk allemaal eens. Nu de oorlog ons meer dan ooit voor de vraag gezet heeft van ons leven, nu 't gegaan is om leven en dood van lichaam en geest, weten wij weer wáárom wij handelen, wát de grondslag is van onze daden. En daar de menselijke geest vanouds tot verschillende waarheden geraakt, zijn wij ons de verschillende levensopvattingen scherp bewust.

*

Bij alle wederopbouw en vernieuwing: van de politiek, van de arbeid, van de culturele verzorging, van de school,

het jeugdleven, gaat het vandaag om een principiële houding. Het nationaalsocialisme is de vreselijke waarschuwing geweest voor Europa, wat er van komt als we niet meer weten uit welke geest we leven, als we ons werk alleen nog maar doen uit gewoonte, zonder er ooit aan te denken waarom we het doen, waarom we vóór zijn of tegen, meedoen of weigeren, ja zeggen of nee. Het is daarom volkomen terecht, dat de nieuw opgestelde beginselverklaringen van de nieuw gevormde samenwerkingen de geestelijke grondslag duidelijk aanwijzen. En dan kan het niet anders of dat zal een tweevoudige grondslag zijn: Christendom en Humanisme.

Wat wij nu echter zien gebeuren is, dat in feite dit een enorm overwicht gaat betekenen van de kerk. De kerk beseft haar taak ten aanzien van de naoorlogse samenleving. Zij neemt een zeer verantwoordelijke houding aan en haar herleeft geestelijke invloed is duizenden en duizenden ten zege. Door haar duidelijke uitspraken, haar sociale bewustzijn en frisse geest is zij een belangrijke en onmisbare medewerkster bij het herstel en vernieuwing van het Nederlandse volksleven. En omdat zij de meerderheid van ons volk omvat en een eeuwenoude hechte organisatie bezit, is haar overwicht zeer krachtig. Naast haar in de strijd voor geestelijke herleving en verdieping staat het humanisme, de levensovertuiging van honderdduizenden Nederlanders, de tweede eeuwenoude Nederlandse traditie, tot heden echter zonder hechte organisatie, daarom veel minder weerbaar.

Het wekt de schijn alsof het terrein eigenlijk geheel aan de kerk toekomt en de kerk met haar zendingstaak zal deze mogelijkheid niet uit de weg gaan. Als er sprake is van de organisatie van het geestelijk leven en de cultuur, dus op de scholen, in de radio, in de jeugdverenigingen, bij de volksontwikkeling, de besteding van de vrije tijd (de Zondag!), enz., denkt men vrijwel uitsluitend aan de kerk. Dat wil zeggen: het humanistische volksdeel geraakt als minderheid in de verdrukking! De humanisten gevoelen dit wel, maar omdat zij met de kerk van mening zijn, dat ons openbare en algemene leven een stevige geestelijke onderlaag dient te krijgen, staan ze zwak tegenover de kerk als 't erom gaat samen met haar de middelen daartoe te beramen. En dus gebeurt er, wat er altijd gebeurt wanneer bij een werk van de twee deelnemers er één in gebreke blijft: dan neemt de ander de hele taak op zich!

Een minderheid, die zich niet zelfbewust stevig organiseert om aan de geestelijke bloei van het volksleven mee te werken, verdient dat ze in de verdrukking komt. Dit besef heeft geleid tot de oprichting van het **Humanistisch Verbond**. In deze vereniging van Nederlandse humanisten krijgt de tweede, oude, maar nog springlevende volkstraditie eindelijk de vorm, die eis van de tijd is. Moge alle humanisten het belang daarvan verstaan!

Waarom een Humanistisch Verbond?

Voor een humanistisch verbond is in deze tijd een grote taak weggelegd: groot in omvang en groot van betekenis. Wat het eerste betreft: Het is duidelijk dat het humanisme zich heden zal moeten organiseren om ten volle aan zijn opdracht te kunnen beantwoorden. Die opdracht is in de eerste plaats de verheffing van de grote onkerkelijke massa tot het peil van een geestelijk door-dachte en zedelijk verantwoorde levensbeschouwing. Het valt immers niet te ontkennen dat het merendeel der onkerkelijken in een geestelijk nihilisme heeft geleefd, waaraan het feit niets veranderde dat een kern van ongodsdienstigen voor zichzelf een doordachte en verantwoorde levensbeschouwing had opgebouwd. Daarom zal een humanistisch verbond voor alles moeten bevorderen dat leden en geestverwanten zich bezinnen op de grondwaarden waaruit zij leven en op de zin van hun bestaan. Wil dat echter geen slag in de lucht zijn, dan vraagt het de aanvulling van een breed opgezette maatschappelijke werkzaamheid. Want een humanisme, dat zich geen reken-schap geeft van de omstandigheden waaronder de mensen leven, kan slechts ontaarden in een wereldvreemd idealisme en doelloze mooipraterij.

Verdediging en bezinning

Toch is hiermee nog niet de volledige betekenis van een humanistisch verbond aangegeven. In dit tijdsgewricht ligt de noodzaak om het humanisme tegen ongemotiveerde aanvallen en nog meer tegen gedachteloze miskenning te verdedigen al zeer voor de hand. Maar juist daarom is ernstige bezinning op de grondslagen, tradities en consequenties van het humanisme dringende eis. Trouwens de humanist zelf voelt de behoefte daartoe, afgezien van alle verdediging, en hiertoe kan een humanistisch verbond een bezielend centrum zijn.

Geen leerstelligheid

Het zal echter wel duidelijk wezen, dat er binnen de humanistische levensbeschouwing, evenals dat bij het Christendom bijvoorbeeld het geval is, verschillende denkwijzen voorkomen. Juist de humanist heeft minder dan

wie ook behoefte zijn overtuiging vast te leggen in een onveranderlijke leerstelling, die door elkeen onvoorwaardelijk aanvaard moet worden. Er zijn humanisten die uitgaan van de idee van het ware, goede en mooie, die weliswaar slechts in de mens leeft, maar toch niet van zijn individuele willekeur afhankelijk is. Men zou ze „idealistische” humanisten kunnen noemen. Dan zijn er humanisten die vooral gegrepen zijn door het besef der kosmische eenheid, waarvan de mens een bijzonder deel uitmaakt. Eerbied voor het zijns wonder kenmerkt hun levenshouding; men zou ze „kosmische” humanisten kunnen noemen. Anderen zien de mens in de eerste plaats als een scheppend wezen, in staat en geroepen om theoretische en artistieke waarden voort te brengen. Het zijn de mensen der wetenschap en de kunstenaars, die men wellicht het beste als „culturele” humanisten kan aanduiden. Weer anderen onderscheiden zich van alle godsdienstigen, doordat ze streven naar een zuiver rationele wereldbeschouwing, die alle vragen van leven en zijn wetenschappelijk doorlicht. Men noemt hen gewoonlijk „positivisten”. En tenslotte zijn er humanisten, die gekenmerkt zijn door hun systematische twijfel: ze erkennen geen onaanvechtbare zekerheden, waar het de laatste vragen der mensbeschouwing betreft, en kunnen niet anders dan het ware en goede naar beste krachten verwerklijken.

Humanisme en politiek

Zij allen hebben echter gemeen, dat ze de behoefte gevoelen zich een wereldbeschouwing op te bouwen, die de toets der rede kan doorstaan en waarvan de eerbied voor de mens als geestelijk en zedelijk wezen de grondslag vormt. In dat opzicht zijn ze humanisten, hoe ook hun verdere inzichten mogen zijn. En voorzover ze dat zijn behoren ze thuis in een humanistisch verbond, dat dan ook toegankelijk behoort te wezen voor humanisten van alle politieke gezindten. Het humanisme immers, zoals het hier beschouwd wordt, vertegenwoordigt een algemenere waarde dan de politiek, die pas aan de levensbeschouwing zijn diepste zin ontleent. Wie eenmaal ge-

HOOFDBESTUUR

Op de oprichtingsvergadering van het Humanistisch Verbond werd het Hoofdbestuur bij acclamatie als volgt gekozen:

Prof. Mr. H. R. Hoetink, Voorzitter.

J. P. van Praag, 2e Voorzitter.

H. Bongers, Secretaris.

J. Rogge, Penningmeester.

Dr. G. Stuiveling, Geestelijke en culturele zaken.

D. Th. F. d'Angremond, Propaganda.

Mr. J. in 't Veld, Maatschappelijk werk.

Dr. J. C. Brandt Corstius, Redactie.

Leden:

K. de Boer.

Mevr. D. Heroma—Meilink.

H. van Laar.

Dr. D. Loenen.

Ir. P. Schut.

Prof. Dr. H. J. Pos.

Prof. Dr. J. B. Tielrooy.

Theun de Vries.

S. Vestdijk

Mr. H. B. J. Waslander.

Openbaar onderwijs met den Bijbel?

Onder bovenstaande titel — maar dan zonder vraagtekens — verscheen een klein hoofdartikeltje in de „Nieuwe Nederlander” van 10 Jan. '46. Er worden in dat artikel twee bezwaren tegen het Christelijk onderwijs genoemd, waarvan 't voornaamste is dat de Christenen zich niet mogen isoleren in hun scholen en hun geloof, het Evangelie zullen moeten uitdragen als boodschap voor het gehele volk. Dat wil dus zeggen: niet tevreden zijn met de huidige scheiding tussen Openbaar en Christelijk onderwijs, „maar dat zij voor de toekomst zullen moeten streven naar een openbare school die niet neutraal is (dat wil in feite zeggen: ongelovig) maar naar een school, waar kinderen van kerkelijke en niet kerkelijke ouders samen zitten onder het licht van het Evangelie.” In goed Hollands wil dat dus zeggen: „De openbare school moet gekerstend worden” en dat is voor ons, Humanisten, onaanvaardbaar. Een „neutrale” school is een onding, maar niet neutraal — in de zin van louter negatief — wil nog niet zeggen: Christelijk! De openbare school moet doortrokken zijn van de essence van het Humanisme, van eerbied voor de mens ongeacht ras, klasse of stand, voor de door iedere beschaafde maatschappij erkende normen. Eerbied en bewondering voor het mysterie van het Leven en voor de grootsheid van de Kosmos. Wanneer

Luistert elke Zondagmorgen van 9.45 tot
10 uur naar de uitzending van Hilversum 2

Beginsel en Doel

1. Onder humanisme wordt verstaan de levens- en wereldbeschouwing, die zich, zonder uit te gaan van het bestaan van een godheid, baseert op de eerbied voor de mens als bijzonder deel van het kosmisch geheel, als drager van een niet aan persoonlijke willekeur onderworpen normgevoel en als schepper van geestelijke waarden.
2. Het humanisme gaat uit van de erkenning, dat de mens de behoefte gevoelt, zich een beeld te vormen van de werkelijkheid; het humanisme streeft naar een beeld, dat de toets der rede kan doorstaan.
3. Het humanisme is in de Westerse cultuur thans niet denkbaar zonder de principiële erkenning van de persoonlijke vrijheid, de sociale gerechtigheid en de culturele verantwoordelijkheid.
4. Het Humanistisch Verbond wil allen, die het bovenomschreven humanisme aanvaarden, verenigen ten einde de verdieping, de verdediging en de verbreiding van de humanistische levens- en wereldbeschouwing te bevorderen.
5. Het Humanistisch Verbond streeft ernaar een organisatie op te bouwen, die in staat is in geestelijk en cultureel, pedagogisch en sociaal opzicht leiding te geven aan het buitenkerkelijk deel van het Nederlandse volk.

grepen is door de eerbied voor de mens als scheppend wezen, zal in een politiek stelsel, hoe belangrijk ook, toch niet anders kunnen zien dan een middel ter verwezenlijking van menselijkheid in de hoogste zin. Maar alweer: dit alles zou slechts tot niets verbindende mooi-praterij zijn, indien het door ons niet voerde tot een volledige erkenning der persoonlijke vrijheid, der sociale gerechtigheid en der culturele verantwoordelijkheid. Het humanisme heeft dan ook aan de politiek zijn eisen te stellen, evengoed als het tot vergaande persoonlijke consequenties in dit opzicht leidt.

de Openbare School deze gevoelens in de kinderen weet te wekken en weet bewust te maken in het licht der wetenschap is ze niet neutraal in de negatieve zin van het woord maar doet ze positief werk, ten volle pedagogisch verantwoord tegenover het kind en cultureel tegenover de samenleving. Wil men daarnaast de bijbel op de lagere-middelbare school met de leerlingen behandelen, omdat ze als deelnemers aan onze cultuur bijbelkennis moeten bezitten, dan is dat zeer zeker toe te juichen **mits men dan ook tijd bestede** aan de andere heilige boeken der mensheid, die een grote culturele invloed hebben gehad of nog hebben.

Zou een deel van de huidige misère der westerse cultuur niet gelegen kunnen zijn in een zich te exclusief instellen op de specifiek „Westerse” cultuurbronnen, waardoor een bedenkelijke inteelt is ontstaan, zodat een transfusie met andere ideeën hier prachtige resultaten kan hebben? Men spreekt er steeds over — en met recht — dat de mensheid een geheel geworden is, dat afstanden verdwenen zijn en onderlinge samenwerking geboden is. Moet men dan niet van elkaars cultuurschatten op de hoogte zijn? Wij stellen hier alleen maar het probleem en hopen er later op terug te komen. Als Humanisten zullen we ons tegen de kerstening van de Openbare School in de zin als de „Nieuwe Nederlander” betoogt, echter met alle kracht verzetten.

P. SCHUT.

Geen intellectuelenclub maar levensgemeenschap

De hier geschetste taak van een humanistisch verbond vergt de toepassing van middelen die daaraan beantwoorden. Door de commissie van initiatief zijn deze middelen nader omschreven. Daartoe behoren natuurlijk ook de noodzakelijke polemiek met andersdenkenden in woord en geschrift, het uitgeven van tijdschriften en brochures en het verzorgen van radio-uitzendingen. Daarnaast komt het organiseren van bezinningsbijeenkomsten ter verdieping van de humanistische levens- en wereldbeschouwing, en het houden van bijeenkomsten en studieconferenties tot geestelijke vorming, alsmede cursussen, in het bijzonder voor jongeren. Van veel gewicht zal het zijn, wanneer de financiën het mogelijk maken, functionarissen aan te stellen om geestelijk leiding te geven aan de afdelingen en desgewenst de leden persoonlijk van advies en voorlichting te dienen. Een maatschappelijke werker of werkerster zou hem of haar in zijn taak bij moeten staan. Het spreekt vanzelf dat het maatschappelijk werk bij dit alles een belangrijke plaats zal innemen. Immers een humanistisch verbond als ons hier voor oogen zweeft, is niet een soort intellectuelenclub, maar een brede levensgemeenschap, die zich juist in de allereerste plaats te richten heeft tot de massa der onkerkelijken. Maar dan zijn organen voor maatschappelijk werk en praktische hulpverlening, alsmede adviesbureaux, in het bijzonder op huishoudelijk, opvoedkundig en sexueel gebied, ook van groot gewicht. Vervolgens valt te denken aan excursies en allerlei vormende ontspanning, toneel, muziek, dans, film, reizen en trekken, en het in stand houden van geschikte centra daartoe. En zo zou men door kunnen gaan met het opsommen van werk, dat voor de ontwikkeling en vorming van het onkerkelijk volksdeel dienstig is.

Tegenstander en medemens

Het is wel duidelijk, dat voor vele dezer werkzaamheden aansluiting gezocht dient te worden bij verwante organisaties, waarbij men kan denken aan de kring van het vroegere Instituut voor Arbeiders-ontwikkeling, het Nut, De Volksuniversiteiten, Kunst- en Cultuurkringen, enz. Ook met verwante buitenlandse organen behoort het contact niet te worden verwaarloosd. Zeker dient ook overwogen te worden in hoeverre samenwerking of zelfs samensmelting met bestaande organisaties mogelijk is. Men denke b.v. aan de Vrijdenkersvereniging „De Dageraad”. Met de „Stichting voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag” zijn trouwens reeds ernstige bespreking gevoerd. In het algemeen mag de oprichting van een humanistisch verbond zeker **geen onnodige scheiding veroorzaken** of bestaande verschillen toespitsen. Ook ten aanzien van de godsdienst dient scherp onderscheiden te worden tussen de principiële tegenstellingen tussen beide levensbeschouwingen, en de mogelijke samenwerking die er tussen humanisten en ernstige godsdienstigen desondanks kan bestaan. Het eerste is een kwestie van waarheid, waarbij geen compromis mogelijk is; het tweede is een kwestie van menselijke verbondenheid en echt humanistische verdraagzaamheid.

Ziehier in enkele grote lijnen de praktische kant van een humanistisch verbond in deze tijd. De meer principiële vragen bleven hierbij buiten beschouwing, zoals de belangrijke vraag van de hachelijke positie van de mens in de wereld, waarbij het humanisme afstand zal hebben te doen van alle voorbarig optimisme. En ook op organisatorisch gebied zou nog veel te zeggen zijn, maar wat reeds gezegd is voldoet om een algemeen beeld te geven van de bedoelingen. De oprichting van een dergelijk verbond voegt weer een organisatie toe aan de reeds bestaande, maar één die te voorzien heeft in een ernstige leemte in ons geestelijke en culturele leven. Daarom zouden we te kort schieten, indien we de verantwoordelijkheid ervoor niet aanvaardden.

De dag doodstil omvangt mij gans
Als over 't boek geleund
Ik leef in landen stil en klaar
Schoner dan die van thans.

En is de wereld van dien tijd
Denk ik, zo enig schoon
Dat ik dáárheen terugbegeer
En in mijn eigen lijf?

En antwoord: neen, de dichter schiep
Geen tijd, maar eeuwigheid —
Wee mij, zo niet uit mijn tijd ook
Een eeuwigheid mij riep!

Albert Verwey.
(uit: De Kristaltwijg)

Marsmans dichterlijke testament

Vlak voor de vijand zijn inval deed, verscheen Marsman's laatste bundel: Tempel en Kruis. Het is een terugblik over zijn eigen leven; een verantwoording van zijn jeugd, zijn dichterschap; een ontleding van de tragische toestand, waarin de Europese wereld is komen te verkeren.

Zoals bij velen van zijn tijdgenoten, is ook bij Marsman de verbondenheid met het geheel der westerse cultuur eerst in volle helderheid bewust geworden, toen de bedreiging groot en onafwendbaar werd. Aanvankelijk scheen het misschien, als was het fascisme een aristocratische vorm van denken en handelen, en in die eerste fase heeft méér dan één dichter een zekere bewondering ervoor gevoeld — een bewondering die te gerede gegeven werd naarmate men er minder van wist. Maar na enkele jaren was het aristocratische verdwenen, het demonische versterkt; en sinds in Duitsland de moordenaars regeerden, werd het blijkbaar, dat zelfs het minimum van geestelijke vrijheid, waarzonder geen enkele cultuur bestaanbaar is, bedreigd raakte.

Sinds die tijd brak bij Marsman en zijn vrienden een West-Europees verantwoordelijkgevoel zich baan, zoals wij nog niet hadden gekend. Zonder hun individualisme prijs te geven, ja zelfs juist terwille van dit individualisme, verzetten zij zich tegen de „opstand der horden”. Niemand heeft dit duidelijker uitgesproken dan Marsman, in de afdeling korte verzen die de openlijke titel draagt: de Wanhooft.

Waar eenmaal de engel des doods
langs de nachtelijke muren schreed
om te vrijwaren alles waar joodsch
het bloed aan de deurposten kleefde —
sluipen thans door den kreunenden nacht
hyena's en jakhalzen rond
in het schroeiende spoor van den dood;
en de brandende stad van den nacht
rookt het bloed van den Jood.

Alles immers is beter dan dit!
zou ons hart niet moeten vergaan
van wroeging en schaamte, dat dit
ongestraft kan bestaan?
want geen onzer heeft iets misdaan
om met zijn bestaan te bezweren,
dat er bloed aan de handen klit
en het tuig uit de onderwereld
de vulkanische tronen bezit.

Maar Marsman is verder gegaan in zijn noodwendige behoefte om niet alleen de dreiging te erkennen, doch ook

Het Humanistische

Op 17 Februari j.l. was er uit het hele land grote belangstelling voor de stichtingsvergadering van het Humanistisch Verbond te Amsterdam.

Terugziende op de gebeurtenissen van die dag willen wij enkele punten van belang vaststellen.

Niet alleen uit het gehele land, maar ook uit alle lagen van het Nederlandse volk was men gekomen. Dit betekent dat het humanisme in deze tijd niet enkel een zaak is van personen van studie en wetenschappelijke en wijsgerige ervaring. Het humanisme is de grondslag van veler leven, een waarheid, die niet enkel langs intellectuele weg te verwerven is. Het is de waarheid van ons leven, ongeacht verstandelijke ontwikkeling en opleiding. Dat heeft het verzet tegen het nationaalsocialisme, die brute onverschilligheid en haat tegen de menselijke geest, duidelijk bewezen. Het Humanisme is geen studie-voorwerp voor een club van intellectuelen alleen, maar een levensgemeenschap van velen.

Daar zaten humanisten van velerlei schakering bijeen. Het Humanisme is immers geen zaak van dogma's, van leerstellingen, van catechismus. Het is wel een zaak van overtuiging, van geloof. Daarom geen Humanistisch Verbond zonder sobere beginselverklaring. In de gedachtenwisseling daarover werd het verlangen naar zulk een beginselverklaring niet altijd gescheiden van de wens naar het dogma. En welk een kluif is zulk een gedachtenwisseling voor de geesten, die gaarne met de mattenklopper de problemen van onze tijd te lijf gaan zodat het fijne stuifsel ervan om ons dwarrelt! Vanzelfsprekend kwam de discussie niet klaar. Het eerste punt van de beginselverklaring met name zal wel een verdere bespreking vereisen en het ligt dan ook in de bedoeling de gedachtenwisseling voort te zetten. Maar de wil om een grondslag te vinden en het noodzakelijk werk niet langer uit te stellen, overwon. Dat was de kracht van deze oprichtingssamenkomst. Men voelde het sterke besef, dat een strijdbaar Humanisme zich spoedig moet laten gelden, dat verdieping en verbreiding van het Humanisme noodzakelijk is. Met nadruk werd uitgesproken, dat het verbond zich ten doel stelt geestelijke leiding te geven aan het buitenkerkelijk

de krachten te vinden tot persoonlijke en algemeene hernieuwing. In de volgende afdeling: De onvoltooide Tempel, wijst hij het christendom categorisch af, zowel in de katholieke als in de calvinistische vorm. Het katholicisme verwijt hij, dat het door de tegenstelling van hemel en aarde het aardse leven vergiftigt en lichaam en ziel van hun onschuld berooft; het calvinisme vindt hij onaanvaardbaar wegens het dogma der erfzonde „bedreven voordat wij bestonden en waarmee ook het vlees is besmet”. Bij het kruis, waarvoor de gelovigen deemoedig naar menselijke trots en aards geluk, naar een erkenning van de lichamelijke vreugden van de Eros, zoals alleen de Grieken die hebben gekend. Het antieke leven, hetzij dan wezenlijk doorgrond, hetzij enkel als symbool aanvaard, het antieke ideaal is voor de dichter de grote kracht van regeneratie, al zal de erfenis van zoveel eeuwen christendom natuurlijk niet kunnen worden weggedacht. Maar, gelijk Ter Braak theoretisch betoogde, zo verbeeldt Marsman het: de in de hemel geprojecteerde waarden, nu niet langer buiten en boven, maar in de mens zullen het **schepsel** groot maken. En deze atmosfeer van „antieke vrede”, geschenk van de scheppingskrachtige Middellandse Zee aan de ontruste dichter, is tevens het geschenk geworden, dat deze dichter, in het laatste jaar voor zijn dood, aan ons, verontrusten, heeft willen geven.

G. STUIVELING.

Verbond opgericht!

volksdeel, en dat geen overwicht van de intellectuelen mag ontstaan.

Dat het hier gaat om de principiële dingen van ons leven, daarvan getuigde de rede, 's morgens gehouden door den voorzitter van het verbond Prof. mr. H. R. Hoetink, over „Het Humanisme en deze tijd”. De grondgedachte van zijn woorden was, dat het Humanisme de mens en zijn oneindige mogelijkheden centraal stelt, maar dat het de mens te boven en te buiten gaat door de intuïtieve zekerheid van wat goed is en wat kwaad, buiten de rede om, als een objectieve norm, die we dus niet naar eigen wil kunnen veranderen. Hiermee verankerde hij het Humanisme in een diepte waaruit, eenmaal gepeild, voor ons de kracht opwelt om naar binnen en naar buiten toe onze man te staan, zekerheid te bezitten omtrent oorsprong en doel. Die morgen hield eveneens allen geboeid door het spel van het strijkkwartet, gevormd door de heren Le Coultre Sr. en Jr., de heer Kraak en de heer Bakker, en door de voordracht van Dr. D. Loenen uit zijn prachtige vertalingen van Socrates' verdedigings-rede en Socrates' dood. 's Middags, na de rede van den tweeden voorzitter, Drs. J. P. van Praag over „De noodzaak van een Humanistisch Verbond”, volgde de bespreking van de beginselverklaring, de organisatie-punten en de bestuursverkiezing. Hiermede heeft het Humanisme zijn organisatie-vorm voor deze tijd gekregen. Het begin is gemaakt en nu dient de vraag te worden beantwoord wat de Nederlandse humanisten ermee zullen doen. Twijfel daaromtrent kende deze oprichtingsvergadering niet; veel te sterk leefde het gevoel, dat hier een verlangen vervuld werd, het gevoel van eindelijk te kunnen beginnen. Zo sprak de voorzitter aan het slot de wens uit dat allen medewerkers zullen worden in de plaats van hun inwoning, in goed contact met de kringen van het buitenkerkelijk volksdeel in de breedste zin van die woorden. Nu de politieke partij geen geestelijk tehuis meer is, nu de volksontwikkeling en het culturele werk in samenwerking worden verricht en dus van allen inzake hun overtuiging geestelijke weerbaarheid vereisen, is het Humanistisch Verbond noodzakelijk en een waarborg voor die weerbaarheid en strijdvaardigheid. Met deze gedachte ging men uiteen.

De rol van het humanisme bij het geestelijk herstel van Duitsland

Om het probleem zo scherp mogelijk te stellen, begin ik met te constateren: bij het geestelijk herstel van Duitsland is de strijd tegen het nationaalsocialisme betrekkelijk een bijzaak. Wat is eigenlijk nationaalsocialisme? Antwoord: een religie, die het bloed en het ras tot hoogste waarden verheft, en met een genade-verlenende profeet, in wie de nieuwe religie vlees geworden is en door wie zij ten uitvoer wordt gelegd.

Dat, vooral nu na de ineenstorting, grote delen van het liberalisme en van de Christelijke kerken hun best zullen doen om het nationaal-socialisme te helpen uitroeien, wil ik graag geloven; het is niet zó verdienstelijk, wanneer een Jood antisemiet is

Daarachter ligt pas het eigenlijke probleem. Wat blijft over, van het bedreigde Europa uit gezien, als het nationaal-socialisme uitgesneden is? **Zo goed als alles!** Het kan b.v. een Belg geheel onverschillig zijn, wie de neutraliteit van zijn land behandelt als „een vodge papier”, of zijn land door Hitlers of door Wilhelms soldaten wordt overvallen; of hij als franc-tireur of als saboteur wordt doodgeschoten of naar Duitsland op transport gesteld. Kleine groepen hebben bewust gestreden tegen het Pruisische, het anti-europese Duitsland. Maar verder bestaan er geen mede-schuldigen, slechts **schuldigen**. En daarom

nu ook geen her-opvoeding, maar alleen: opvoeding. Er valt slechts te hopen, dat dit afgrijselijke onheil in Duitsland een soort geestelijke verandering te weeg zal brengen. Een noemenswaardige democratische traditie bezat Duitsland al enkele generaties lang niet meer. Zelfs in de sociaaldemocratie was ze heel zwak. Wel zijn er eertijds in Duitsland humanistische krachten en stromingen geweest, die voor de opvoeding van de jonge Duitse generatie opnieuw vruchtbaar kunnen zijn. Niemand minder dan Albert Schweitzer heeft er de kerken op gewezen, dat niet zij maar dat de Verlichting 't is geweest, die in de 18e eeuw een hartstochtelijke en succesvolle strijd heeft gestreden voor de vermenschlijking der menselijke betrekkingen, voor verdraagzaamheid in het vrije denken. Duitsland heeft in deze strijd niet de leiding gehad. Maar zijn aandeel erin is van belang. Men heeft toentertijd in Duitsland niet alleen humanistisch gedacht en gefilosofeert, maar ook gestreden en beleden. Bovenal Goethe heeft in zijn werk en misschien nog meer door zijn leven het humanisme, zoals het in Duitsland leefde, zijn onvergankelijke vorm geschonken. Dit humanisme is echter nooit van grote invloed geweest op de politiek. Het ontbeerde een volgroeide burgerlijke klasse als gunstige voedingsbodem, die het later had kunnen doorgeven aan de proletarische klasse; en bovendien is het Duitse „Idealisme” steeds bijzonder vreemd aan de werkelijkheid gebleven (waarmee ik geen oorzakelijk verband wil leggen!). De successen van Bismarck maakten de humanistische ideeën volkomen belachelijk. En Richard Wagner legde reeds een verband tussen zijn religieus-filosofische ideeën en „noordse” rassen-theorieën. De grote figuren voor de Duitser werden Frederik de Grote, Blücher, Bismarck en „onze heerlijke keizer”, die de hele wereld afgunstig op ons maakte. De nationale gedachte werd verbonden met het leger, en het besef van zijn nationale veiligheid ontstond in de Duitser uit de positie die Duitsland innam in de wereld en uit het militaire prestige. Er bestaat in Duitsland geen christelijk-democratische traditie. Troon en altaar waren steeds met

(vervolg blz. 6 1e kolom onderaan.)

De Mens en het Leed

(Uit een radio-redevoering van Drs. J. P. van Praag, op 27 Jan. 1946).

Zelfs in een volmaakte wereld zou het niet mogelijk zijn het leed uit het leven te bannen. Men kan het leven niet diep gepeild hebben als men meent dat het leed er geen wezenlijk bestanddeel van is. Het is trouwens te tastbaar om ons heen aanwezig om het ook maar een ogenblik te vergeten. Overal stuiten wij op de lege plaatsen die niet meer ingenomen zullen worden. Het leed is zozeer een bestanddeel van het leven, dat het vaak ten deel valt aan hem die dit het minst verdient. Dat is juist het verbijsterende in de geschiedenis der mensheid en der enkelingen dat niemand in de voor de hand liggende zin van het woord loon naar het werken krijgt, maar dat oorlog en geweld, wreedheid en ellende losbarsten over de hoofden van hen die zelf aan alle leed niet meer schuldig zijn dan ieder ander, en dikwijls minder dan velen die gespaard blijven. Wie is in deze verschrikkelijke jaren niet gemarteld door het pijnigende „*waarom?*” bij het zien van zoveel leed, dat mensen elkaar hebben aangedaan? Wie heeft niet telkens opnieuw weer geworsteld met de ontstellende vraag naar de zin van al dat lijden? Het lijden loutert, zegt men, maar het zou farizeïsch wezen te menen dat elk die lijdt, de loutering ook het meest behoeven zou.

Leed en dood behoren bij het leven en zijn vreugde, zoals de dag bij de nacht, want door de nacht weten we pas wat dag is. Liefde zonder de mogelijkheid van leed, leven zonder de mogelijkheid van dood is evenmin aantrekkelijk als een vakantie zonder einde. Kan men zich een leven van enkel vreugde anders voorstellen dan als eindeloze verveling? Leven en dood, leed en vreugde, scheppen pas in hun samenhang de volheid van het bestaan, dat anders een ijdel spel zou zijn. Deze zin heeft het lijden voor ons, dat het bezielen kan tot nieuwe eerbied voor het leven. Denkend geworden over het leed, leren wij de vreugde verstaan; geplaatst voor de dood zien wij het leven in een ander licht.

Het is natuurlijk de vraag of dit besef voldoende is om ons kracht te verlenen, indien we niet maar in het algemeen door het menselijk lijden getroffen worden, doch als een onherstelbaar leed onszelf treft. Men waagt het nauwelijks te spreken over iets, dat zo intiem, zo voor ieder mens alleen is. Wie kan de diepten peilen der menselijke ellende? Maar misschien is het toch ook voor de zwaarst beproefden mogelijk in het hier uitgesprokene steun te vinden, wanneer ze bedenken hoe ook hen dood en leed roepen tot de vreugde en het leven.

elkaar verbonden door eenzelfde reactionnaire politiek. De strijd van Windhorst tegen Bismarck was al even weinig principieel, als die van Niemöller en van Galen tegen Hitler. Ten aanzien van zeer wezenlijke politieke en sociale problemen zullen de kerken een zeer diepgaande verandering moeten ondergaan, voordat zij een systeem kunnen veranderen, waarvan zij sedert generaties de sterkste steunpilaren zijn geweest.

Bij elke moderne Duitse opvoeding dient voorop te staan, dat het nationale gevoel moet worden losgemaakt van macht als beginsel van de staat en van het denken. Waaraan kan zich dat gevoel echter hechten, in welk opzicht kan het Duitse volk zich dan één voelen, welke nieuwe reeks van waarden, betreffende zijn eigen aard, kunnen wij dan opstellen? Hier komt alleen de grote Duitse geestelijke beschaving in aanmerking. Alleen van daaruit komt het via directe wegen en bruggen in nieuw contact met Europa. De kern van deze Duitse beschaving is humanistisch. Haar politieke wereldbeeld is dat van de wereldburger, haar zedeleer autonoom; haar God is de eenheid van het heelal en kent dogma noch dwang. De grote vraag is heden: leven er in Duitsland genoeg werkers, die in staat zijn om de bedolven bron van het beste en meest echte van deze beschaving weer bloot te leggen?

HEIN HERBERS.

De maatschappelijke taak van het Humanisme

Het Humanistische Verbond is tot stand gekomen. We juichen het van harte toe. Het was nodig!

Groot zal de taak zijn, die het Verbond heeft te verrichten. Belangrijke, zeer belangrijke arbeid wacht. Het is niet aan ons, om de taak aan te geven. Het Bondsbestuur zal zich zijn opdracht wel terdege bewust zijn. Ook op het gebied van Maatschappelijk Werk is er een taak te verrichten en me dunkt, het moet voor het Bondsbestuur een verrassing geweest zijn, toen het bij de voorbereidingen bemerkte, dat aan deze opgaaf reeds werd gewerkt, dat het op zijn weg ontmoette „Humanitas”, Stichting voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag. Laat ik mogen vertellen, hoe wij er toe kwamen, deze taak te aanvaarden.

In de kringen der moderne Arbeidersbeweging drong, jaren voor de tweede wereldoorlog, reeds de overtuiging door, dat op het gebied van de kinderbescherming, van de zorg voor de ongehuwde moeder en haar kind, van de reclassering, van de vrijwillige armenverzorging enz. — dus op het gebied van het maatschappelijk werk — naast de zorg van de Overheid, ook een taak was weggelegd voor particuliere organisaties.

Levensinzicht en morele steun.

Bovendien kwam er hoe langer meer het inzicht, dat dit maatschappelijk werk, dat is het planmatig en georganiseerd verlenen van hulp aan personen, die in individuele nood verkeren en uit eigen kracht niet uit die nood kunnen opstijgen, bovenal een verlenen is van morele steun. Voorts werd gemeengoed de overtuiging, dat voor het verlenen en ontvangen van die morele steun, het noodzakelijk is, dat er een overeenstemming is in levensinzichten.

Op al deze gronden rees binnen de moderne arbeidersbeweging de overtuiging, dat deze arbeid niet uitsluitend mocht worden overgelaten aan de confessionele organisaties, die al jaar en dag op dit terrein werkzaam waren. Zo ontstonden er — reeds voor de oorlog — uit en om de moderne arbeidersbeweging verschillende plaatselijke organisaties, die zich met dit maatschappelijk werk bezighielden.

In de jaren van bezetting werd sterker dan ooit gevoeld, ook bij de verdeling van voedsel, dat er was een gemis aan een organisatie, die zich in het bijzonder richtte tot de buiten-kerkelijken. Hier werd gevoeld, dat er een hiaat was, een vacuum en zo kwam — voorbereid in de illegale Maatschappelijk werk op Humanistische Grondslag. Welke zijn nu de bijzondere kenmerken van deze nieuwe Stichting?

1. Zij is een zelfstandige organisatie, die aan geen enkele partij gebonden is;
2. Zij is een landelijke en centrale organisatie;
3. Zij ziet het maatschappelijk werk als één geheel;
4. Zij wil overkoepelen bestaande organisaties van plaatselijke of landelijke aard, die tot dusver op een onderdeel van het totale arbeidsveld werkzaam waren;
5. Zij wil door haar plaatselijke afdelingen het werk ter hand nemen, overal waar dit wenselijk is;
6. Zij wil, volgens artikel 2 van de Stichtingsacte, dit werk doordringen van een humanistische geest in die zin, dat het gedragen wordt door een in gemeenschapsgevoel wortelend besef van verantwoordelijkheid, zowel voor het lot van den naaste, als voor het welzijn der volksgemeenschap en dat bewust gericht wordt op een in alle opzichten gezond maatschappelijk leven.

Een verzuimde plicht

Reeds werden 27 afdelingen opgericht en overal in de lande, in de grotere steden, maar vooral ook op het platteland, bestaat grote sympathie voor deze Stichting. Van alle kanten bereiken ons verzoeken om inlichtingen en algemeen wordt gevoeld, erkend en uitgesproken deze Stichting moest er komen.

Op allerlei gebied willen wij werkzaam zijn. We achten het onze plicht, eraan mede te werken, dat voogdijkinderen niet alleen worden ondergebracht in confessionele gezinnen en inrichtingen, maar dat die mogelijkheid ook wordt geopend in de gezinnen der humanisten. Laten we het eerlijk durven uitspreken: We hebben op dit gebied onze plicht verzuimd en het is onze taak thans, onze opgaaf, onze opdracht te verstaan en uit te voeren. Als oorlog en bezetting ons één waarheid hebben geleerd, dan is het toch wel deze, dat ieder lid der samenleving grote verantwoordelijkheid draagt, zowel voor het welzijn der gemeenschap, als voor het lot van de individuele leden dier gemeenschap. Erkennen wij vanzelfsprekend, dat de gemeenschap als zodanig grote verantwoordelijkheid van den enkelen mens ten opzichte van die gemeenschap vastgesteld, sterker ook in die van den enen mens tot den anderen. Heeft daarom, naast onze opvatting, de Overheid, als vertegenwoordigster der gemeenschap een taak op velerlei gebied, zo heeft ieder mens afzonderlijk evenzeer de zijne.

Manifestatievergaderingen

In een aantal steden van ons land zullen manifestatievergaderingen worden gehouden. Op deze vergaderingen zal steeds een tweetal sprekers het Humanisme behandelen. Verder zal aan deze bijeenkomsten een gevarieerd karakter worden gegeven door muziek en voordracht.

Het voorlopige rooster van deze bijeenkomsten is:

Rotterdam	— 17 Maart.
Den Haag	— 24 Maart.
Eindhoven	— 31 Maart.
Arnhem	— 7 April.
Hengelo	— 14 April.
Groningen	— 28 April.
Leeuwarden	— 5 Mei.

AMSTERDAM — 3 Maart 1946 te 10.30 des morgens in de grote zaal van Krasnapolsky, Warmoesstraat.

Sprekers: Prof. Dr. H. J. Pos, Dr. G. Stuiveling.

Muziek en Voordracht.

Kaarten à f 0.50 zijn verkrijgbaar bij onderstaande adressen:

J. Bokma, Scheldestraat 96 II, A'dam-Z.
W. Dam, Turnerstraat 34 I, A'dam-Z.
H. A. Ett, Leliegracht 52 II, A'dam-C.
H. Evers, Rijnstraat 238 II, A'dam-Z.
G. J. Harmsen, 1e Atjehstraat 41 hs, A'dam-O.
T. Herfst, Wognumstraat 197, A'dam-N.
Chris Meyer, L. de Colignystr. 7 I, A'dam-W. Tel. 84882.
H. J. Nipperus, Mariottplein 30, A'dam-O.
M. Schabracq, Aalsmeerweg 81 II, A'dam-W.
B. van Tilburg, Bestevaerstraat 18 II, A'dam-W.
en eventueel aan de zaal op 3 Maart.

UTRECHT: — 10 Maart 1946 te 10.30 des morgens in de Vreeburgbioscoop, Vredenburg 8a.

Kaarten à f 0.35 verkrijgbaar bij onderstaande adressen:

F. van den Berkhof, Amsterdamse Straatweg 745.
H. Baarspul, Prins Hendriklaan 8.
Mevr. Wed. Prof. Dr. H. Bolkestein—Kraft,

p/a Nieuwe Gracht 41.

(Alleen Dinsdag t.e.m. Vrijdag 10—15 uur.)

Kl. v. d. Hoven, Rijnlaan 101bis.
Adr. Scholten, Marnixlaan 92bis.
H. van der Vlist, Mozartlaan 31.
en eventueel aan de zaal op 10 Maart.

Om een grondslag

Onze Stichting nu, wil voor de buiten-kerkelijken en voor de vertegenwoordigers der kleine vrijzinnige groepen een werk organiseren en verrichten. Wij menen, dat morele hulp alleen kan worden verleend, als wij elkander verstaan, verstaan in de diepe betekenis van het woord. Van de beginne af hebben wij het gevoel gehad, dat ons werk dienen te funderen. In het eerste nummer van ons orgaan „Humanitas” heeft onze voorzitter, Mr. in 't Veld, hierop nadrukkelijk gewezen. Nu is er het Verbond van Humanisten, dat al deze vraagstukken kan bespreken. Wij verheugen ons daarover zeer. Als we het goed zien dan is de ontwikkeling deze, dat onze Stichting kan worden gezien als de representante van wat de Humanisten op het gebied van het maatschappelijk werk hebben te verrichten. Deze representante was er, vóórdat het Verbond bestond. Wij verheugen ons zeer, dat het Verbond tot stand kwam, we hopen, dat genoemd Verbond de behoefte aan samenwerking met onze Stichting even sterk zal gevoelen, als wij zulks doen. Pas dan ziedaar onze mening, als het Verbond niet alleen praat, maar ook iets doet, zal het zijn grote taak verstaan. Voortzover het van ons afhangt, is „Humanitas”, Stichting voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslagen, Frederiksplein 46, Amsterdam-C (Tel. 36833) bereid, aan het praktische werk ten volle deel te nemen.

P. C. FABER, Secretaris

Middelen

Het program van activiteit van ons Verbond is zeer veelomvattend en de vele punten van dit program zullen een na zorgvuldige voorbereiding tot uitvoering gebracht kunnen worden. Hier volgt het voorlopig programma:

- a. Het opkomen voor de gelijkberechtigtheid van het Humanisme en de erkende godsdiensten, in zonderheid in woord en geschrift.
- b. Het uitgeven of doen uitgeven van geschriften, waaronder ook een of meer periodieken, alsmede het verzorgen van radio-uitzendingen.
- c. Het organiseren van bijeenkomsten ter verdieping van de humanistische levens- en wereldbeschouwing tot bezinning op de grondslagen ervan.
- d. Het organiseren van bijeenkomsten en studieconferenties tot geestelijke vorming door middel van historische, artistieke en culturele onderwerpen, en het houden van cursussen, in het bijzonder voor jongeren.
- e. Het aanstellen van functionarissen, in staat om geestelijke leiding te geven. Op ongeveer 1500 gezinnen wordt één dergelijk functionaris benoemd. Deze wordt in het uitoefenen van zijn taak bijgestaan door een maatschappelijk werker of werkster.
Het instellen van adviesorganen, in het bijzonder pedagogisch, sexueel en huishoudelijk gebied.
Het instellen van organen voor maatschappelijk welzijn en praktische hulpverlening, ook bij rampen van allerlei aard.
- f. Het instellen van een centrum voor geestelijke vorming, studie en ontspanning, alsmede het inrichten en in stand houden van daartoe geschikte lokaliteiten.
- g. Het organiseren van excursies naar culturele instellingen en het verzorgen van allerlei vormende ontspanning, in zonderheid op het gebied van toneel, dans, muziek en film, en het bevorderen van een nauw contact met de natuur, ook door reizen en trekken.
- h. Het inrichten van een lichtbeelden- en filmdienst, het verschaffen van voorlichting op het gebied van lectuur en bibliotheekwezen.
- i. Het onderhouden van contact en het streven naar samenwerking met verwante organen in binnen- en buitenland.
- j. Het toepassen van alle andere wettige en dienstbare middelen.

Een verzuimde plicht

Reeds werden 27 afdelingen opgericht en overal in de lande, in de grotere steden, maar vooral ook op het platteland, bestaat grote sympathie voor deze Stichting. Van alle kanten bereiken ons verzoeken om inlichtingen en algemeen wordt gevoeld, erkend en uitgesproken deze Stichting moest er komen.

Op allerlei gebied willen wij werkzaam zijn. We achten het onze plicht, eraan mede te werken, dat voogdijkinderen niet alleen worden ondergebracht in confessionele gezinnen en inrichtingen, maar dat die mogelijkheid ook wordt geopend in de gezinnen der humanisten. Laten we het eerlijk durven uitspreken: We hebben op dit gebied onze plicht verzuimd en het is onze taak thans, onze opgaaf, onze opdracht te verstaan en uit te voeren. Als oorlog en bezetting ons één waarheid hebben geleerd, dan is het toch wel deze, dat ieder lid der samenleving grote verantwoordelijkheid draagt, zowel voor het welzijn der gemeenschap, als voor het lot van de individuele leden dier gemeenschap. Erkennen wij vanzelfsprekend, dat de gemeenschap als zodanig grote verantwoordelijkheid van den enkelen mens ten opzichte van die gemeenschap vastgesteld, sterker ook in die van den enen mens tot den anderen. Heeft daarom, naast onze opvatting, de Overheid, als vertegenwoordigster der gemeenschap een taak op velerlei gebied, zo heeft ieder mens afzonderlijk evenzeer de zijne.

Manifestatievergaderingen

In een aantal steden van ons land zullen manifestatievergaderingen worden gehouden. Op deze vergaderingen zal steeds een tweetal sprekers het Humanisme behandelen. Verder zal aan deze bijeenkomsten een gevarieerd karakter worden gegeven door muziek en voordracht.

Om een grondslag

Onze Stichting nu, wil voor de buiten-kerkelijken en voor de vertegenwoordigers der kleine vrijzinnige groepen dit werk organiseren en verrichten. Wij menen, dat morele hulp alleen kan worden verleend, als wij elkander **verstaan**, verstaan in de diepe betekenis van het woord. Van de beginne af hebben wij het gevoel gehad, dat wij ons werk dienen te funderen. In het eerste nummer van ons orgaan „Humanitas” heeft onze voorzitter, Mr. J. in 't Veld, hierop nadrukkelijk gewezen. Nu is er het Verbond van Humanisten, dat al deze vraagstukken wil bespreken. Wij verheugen ons daarover zeer. Als wij het goed zien dan is de ontwikkeling deze, dat onze Stichting kan worden gezien als de representante van wat de Humanisten op het gebied van het maatschappelijk werk hebben te verrichten. Deze representante was er, vóórdat het Verbond bestond. Wij verheugen ons zeer, dat het Verbond tot stand kwam, we hopen, dat genoemd Verbond de behoefte aan samenwerking met onze Stichting even sterk zal gevoelen, als wij zulks doen. Pas dan, ziedaar onze mening, als het Verbond niet alleen praat, maar ook iets doet, zal het zijn grote taak verstaan. Voor zover het van ons afhangt, is „Humanitas”, Stichting voor Maatschappelijk Werk op Humanistische Grondslag, Frederiksplein 46, Amsterdam-C (Tel. 36833) bereid, aan het praktische werk ten volle deel te nemen.

P. C. FABER, Secretaris.

Middelen

Het program van activiteit van ons Verbond is zeer veelomvattend en de vele punten van dit program zullen eerst na zorgvuldige voorbereiding tot uitvoering gebracht kunnen worden. Hier volgt het voorlopig programma:

- a. Het opkomen voor de gelijkberechtigtheid van het humanisme en de erkende godsdiensten, in zonderheid in woord en geschrift.
- b. Het uitgeven of doen uitgeven van geschriften, waaronder ook een of meer periodieken, alsmede het verzorgen van radio-uitzendingen.
- c. Het organiseren van bijeenkomsten ter verdieping van de humanistische levens- en wereldbeschouwing en tot bezinning op de grondslagen ervan.
- d. Het organiseren van bijeenkomsten en studieconferenties tot geestelijke vorming door middel van historische, artistieke en culturele onderwerpen, en het houden van cursussen, in het bijzonder voor jongeren.
- e. Het aanstellen van functionarissen, in staat om geestelijke leiding te geven. Op ongeveer 1500 gezinnen wordt één dergelijk functionaris benoemd. Deze wordt in het uitoefenen van zijn taak bijgestaan door een maatschappelijk werker of werkster.
Het instellen van adviesorganen, in het bijzonder op paedagogisch, sexueel en huishoudelijk gebied
Het instellen van organen voor maatschappelijk werk en praktische hulpverlening, ook bij rampen van allerlei aard.
- f. Het instellen van een centrum voor geestelijke vorming, studie en ontspanning, alsmede het inrichten en in stand houden van daartoe geschikte lokaliteiten
- g. Het organiseren van excursies naar culturele instellingen en het verzorgen van allerlei vormende ontspanning, in zonderheid op het gebied van toneel, dans, muziek en film, en het bevorderen van een nauw contact met de natuur, ook door reizen en trekken.
- h. Het inrichten van een lichtbeelden- en filmdienst en het verschaffen van voorlichting op het gebied van lectuur en bibliotheekwezen.
- i. Het onderhouden van contact en het streven naar samenwerking met verwante organen in binnen- en buitenland.
- j. Het toepassen van alle andere wettige en dienstige middelen.

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

Een woord van dank

Het is hier zeker op zijn plaats een woord van dank te richten aan allen, die door het vervullen van spreekbeurten, het leveren van bijdragen voor ons blad en het verrichten van technisch-organisatorisch werk blijk geven van hun ernstige wens het Humanistisch Verbond te doen groeien en bloeien!

Afdelingen

Het is ons gebleken, dat er bij velen de behoefte bestaat, reeds nu actief werkzaam te zijn aan de voorbereiding van het oprichten van afdelingen. Ieder, die er voor voelt straks in de plaats of streek zijner inwoning het initiatief te nemen tot de oprichting van een afdeling, wordt verzocht naam en adres aan den administrateur: F. van den Berkhof, Amsterdamse straatweg 745, Utrecht, op te geven. Hij of zij zal dan zo spoedig mogelijk nadere richtlijnen van het Hoofdbestuur ontvangen.

Inschrijving van leden

Ieder, die lid wil worden van ons Verbond, wordt verzocht het in dit blad afgedrukte aanmeldingsformulier ingevuld te zenden aan den administrateur. Iedere man of vrouw boven 18 jaar kan lid worden. Het gezinslidmaatschap is mogelijk voor echtparen en hun kinderen beneden 18 jaar. Het lidmaatschap gaat in op de eerste dag van de maand van inschrijving en loopt zonder opzegging stilzwijgend van jaar tot jaar door.

Een ieder, die zich opgeeft als lid wordt dringend verzocht de namen en adressen van vermoedelijk belangstellenden uit omgeving te willen opgeven. Aan deze adressen zal dan onverwijld propaganda-materiaal worden gezonden. Adressen van mensen uit alle geledingen van de bevolking zijn welkom!

Contributie

Van enkelen ontvingen wij de opmerking, dat onze contributie, speciaal voor de hoge inkomens aan de hoge kant is. Wij hebben echter getracht de contributieschaal zodanig samen te stellen, dat ieder naar draagkracht contributie betaalt. Daarbij hebben wij een zeer geringe progressiviteit toegepast. Als wij op degelijke en grote schaal onze plannen willen uitvoeren zal er zeer veel geld nodig zijn en kon het wel eens blijken, dat onze contributies eerder te laag dan te hoog zijn.

Ieder lid bepale zelf zijn/haar contributie aan de hand van onderstaande richtlijnen. Deze richtlijnen gelden voor alleenstaande personen. Echtparen en kinderen beneden 18 jaar betalen tezamen hetzelfde als alleenstaanden.

Jaarl. Bruto Gezins-inkomen	per maand	per jaar
Tot F. 1500.—	F. 0.10	F. 1.20
F. 1500.— - „ 2000.—	„ 0.25	„ 3.—
„ 2000.— - „ 2500.—	„ 0.50	„ 6.—
„ 2500.— - „ 3000.—	„ 0.75	„ 9.—
„ 3000.— - „ 3500.—	„ 1.—	„ 12.—
„ 3500.— - „ 4000.—	„ 1.25	„ 15.—
„ 4000.— - „ 5000.—	„ 1.50	„ 18.—
„ 5000.— - „ 6000.—	„ 2.—	„ 24.—
Boven „ 6000.—	„ 2.50	„ 30.—

Inzenden aan: F. van den Berkhof, Amsterdamsche straatweg 745, Utrecht.

Binnengekomen brieven

Wij hebben vele tientallen brieven met hartelijke wensen voor het welslagen van het Humanistisch Verbond en ook brieven met opbouwende critiek ontvangen. Het is ons om begrijpelijke redenen niet mogelijk al deze brieven afzonderlijk te beantwoorden. Daarom volstaan wij met op deze plaats onze dank er voor uit te spreken en te verzekeren, dat vele dezer brieven ons de nodige kracht voor het enthousiast voortzetten van ons werk gegeven hebben.

Ons mededelingenblad

Het ligt in de bedoeling wekelijks een mededelingenblad te doen verschijnen. Mocht het om praktische redenen gewenst blijken te zijn aanvankelijk het blad met grotere tussenpozen te doen uitkomen, dan behouden wij ons het recht voor zulks te doen.

Ieder lid ontvangt het blad gratis. Instellingen en personen, die om welke reden ook geen lid van het Verbond wensen te worden, kunnen zich abonneren op het blad. De voorlopige abonnementsprijs is vastgesteld op f 3.— per jaar.

Advertenties worden in zeer beperkt aantal opgenomen. Tarieven op aanvraag.

Alle correspondentie betreffende de redactie kan gericht worden aan: Dr. J. C. Brandt Corstius, Adriaen van Ostadelaan 147, Utrecht.

De administratie van het blad berust bij onzen administrateur: F. van den Berkhof, Amsterdamse straatweg 745, Utrecht.

Aanmeldingsformulier voor het lidmaatschap van het Humanistisch Verbond.

IN BLOKLETTERS S.V.P.

Naam en voorl.:			
Geboortedatum:			
Beroep en titel:	*) man *) vrouw		
Adres:			
Plaats:			
Naam en voorl. echtgenote: Indien gezinslidmaatschap gewenst.			
Voorletters en geboortedatum kinderen beneden 18 jaar	1 2 3	4 5 6	
Contributie per jaar:	F.		

Betaling contributie.

- *) per jaar/per 3 maanden/per maand.
- *) door storting of overschrijving op giro 304960 t.n.v. F. van den Berkhof, Nijmegen.
- *) per postwissel aan F. van den Berkhof, Amsterdamsche straatweg 745, Utrecht.
- *) op aanbieding van kwitantie, verhoogd met f 0.15 incassokosten.
- *) doorhalen, wat niet van toepassing is.

Handtekening: